

АКАДЕМІЯ ПАМ'ЯТІ ВІКТОРА ЧУМАЧЕНКА

*12 січня 2018 р. в Історико-меморіальному музеї Михайла Грушевського вшанували пам'ять **Віктора Чумаченка** (1956 — 2017) — видатного бібліографа, енциклопедиста, літературознавця, дослідника українсько-кубанських зв'язків, кандидата філологічних наук, заслуженого працівника культури України (1998), Кубані (2001) та Республіки Адігея (2016), професора (2005), багаторічного голови осередку Наукового товариства імені Тараса Шевченка на Кубані. Нас, науковців Історико-меморіального музею Михайла Грушевського, з ним єднала багаторічна дружба і співпраця на ниві грушевськознавства. Адже й туди, на береги Кубані та в гори Кавказу привела доля рідних Великого Українця. Дійсно, нашого цвіту — по цілому світу...*

Віктор Кирилович Чумаченко народився 26 березня 1956 року в багатолітній селянській родині в селищі Думетовській (тепер

сагагодинні селянські родини в столиці Ламетовських (тепер Лабинського району Краснодарського краю), де переважали нащадки вихідців з України. Закінчив філологічний факультет Кубанського державного університету за спеціальністю російська мова та література (1978), аспірантуру Літературного інституту ім.

М.Горького Спілки письменників СРСР, захистив дисертацію на здобуття наукового ступеню кандидата філологічних наук (1988).

Віктор Чумаченко працював, зокрема, завкафедрою літератури (1992 — 2013) та деканом інформаційно-бібліотечного факультету (1993 — 1996) Краснодарської державної академії культури і мистецтв – тепер Краснодарський державний університет культури і мистецтв, науковим співробітником відділу комплексних проблем вивчення культури Південної філії Російського інституту культурології (2014 — 2017).

Викликає щире захоплення Чумаченко як журналіст і видавець: він був редактором журналу «Кубань» Краснодарської крайової письменницької організації, членом редколегії літературно-краєзнавчого журналу «Родная Кубань», першим заступником головного редактора регіонального наукового журналу «Культурная жизнь Юга России» (1999 – 2013), редактором кубанської української малотиражної газети «Вісник Товариства української культури Кубані». А ще був директором Науково-видавничого центру Краснодарського державного університету культури і мистецтв, старшим науковим співробітником відділу експертно-консультативної діяльності та проблем культурної і природної спадщини...

Незбагненна генетична пам'ять вела Віктора Чумаченка до українства. Останніми роками він признавався друзям, що «у снах я розмовляю українською», а в роки свого студентства «мав мрію продовжити навчання в Київському університеті, але батьки вже були старі, не зважився їх покинути у самоті». Значно пізніше йому пощастило продовжити вишкіл на філософському факультеті Українського Вільного Університету в Мюнхені (1995). Все подальше життя присвятив вивченню і збереженню забороненої і понищеної української складової в культурній традиції Кубанського краю, тісно пов'язаній з Україною походженням і подальшими зв'язками. Він очолював комісію з літератури Фонду культури Кубанського козацтва, був членом громадської ради Літературного музею Кубані (Будинку Якова Кухаренка), вченим секретарем Товариства української культури Кубані. Він був шанованою постаттю для дослідників в Україні. Сьогодні складно уявити без унікальної Чумаченкової архівної

сьогодні складно уявити без унікальної чумаченкової ерудиції «Енциклопедію сучасної України», «Енциклопедію історії України», «Енциклопедію української діаспори», «Українське козацтво: Малу енциклопедію», «Шевченківську енциклопедію»... Напружена, мало не цілодобова, праця, як і незатишне становище «українофіла» та, за його власним висловом, «бездомного професора»(!), швидко підточували його здоров'я. «А в мене позиція проста: Бог його знає, скільки лишилось жити. Треба хоч щось встигнути зробити, що без мене вже ніхто не зробить. Годинник стукає все голосніше», – написав він.

Справою його життя стало вивчення української літературної традиції на Кубані, що охоплювала життя і творчий доробок близько 150 літераторів, істориків, етнографів і фольклористів. З допомогою численних друзів він збирав розкидані по багатьох архівах і бібліотеках світу відомості про Якова Кухаренка, Миколу Рябовола, Луку Бича, Івана Шаля, Петра Волиняка, Михайла Обидного, Василя Барку, Дмитра Нитченка, Олексу Кирія та багатьох інших пов'язаних з Кубанщиною вчених, митців, діячів Кубанської Народної Республіки і кубанців – вояків Армії УНР. Упродовж багатьох років наполегливо розшукував і пропагував літературний спадок Василя Мови, а ще більше – українсько-кубанського вченого і громадського діяча, історика Кубані, видатного діяча української еміграції Федора Щербини, розшукав його забуте поховання у Празі й домігся перепоховання у Краснодарі. Він задумав багатотомне зібрання праць вченого, з допомогою друзів виявляв їх по численних архівах і бібліотеках світу. З першої його серії під назвою «Невидані твори» на 2016 р. вийшли чотири томи з запланованих шести.

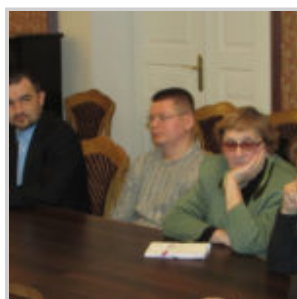
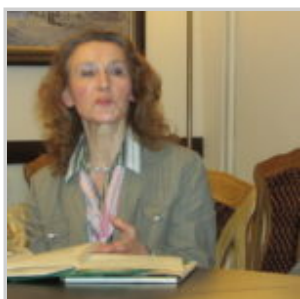
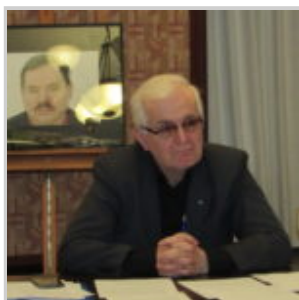
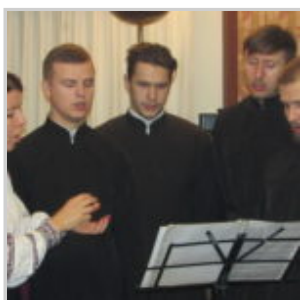
Так само вчений перейнявся долею розстріляного в Сандормоку діяча українізації на Кубані, історика Сергія Грушевського (1892 – 1937) – троюрідного небожа Михайла Грушевського. Це і звело нас 2005 р. з професором Чумаченком у ході підготовки книги про родовід Михайла Грушевського «Я був їх старший син». А останні кілька років ми разом з Віктором Кириловичем працювали над окремим виданням про кубанську гілку роду Грушевських, по крихтах збирали розрізнені відомості про їхні трагічні долі, копіювали по бібліотеках прижиттєві публікації Сергія Грушевського. «Все йде до того, що на літо наша книжка благополучно вийде і буде досить солідною за обсягом», – писав Віктор Чумаченко за тиждень до смерті...

Він жив Україною, Україною стояв за всіма її бурхливими подіями

Він жив Україною, уважно стежив за всіма її бурхливими подіями та змінами, мріяв знову побувати на нашій землі, особливо в Києві: «Вчора побачив по телевізору стару хроніку — весняний Київ, алеї квітучих каштанів, і серце радісно затріпотіло. Згадав, з яким хвилюючим почуттям завжди в'їжджав до Києва. Тільки тепер він, напевно, зовсім інший. І я постарів», – писав він до музею 8 липня 2010 р. Як не дивно, ми, як і переважна більшість українських науковців, яких з Чумаченком подружила тісна наукова співпраця, особисто з ним ніколи не зустрічались і, з формального погляду, були його друзями суто віртуально, дякуючи сучасним соцмережам в інтернеті. Але навіть на тисячокілометровій відстані Віктор Кирилович завжди був для нас усіх добрим порадиником, уважним і безкорисливим товаришем.

Помер він у ніч на 5 грудня 2017 р. біля свого вірного друга комп'ютера...

На сумні сороковини зібралися в нашому Музеї київські друзі вченого. Насельник Михайлівського Золотоверхого монастиря ієромонах Єфрем спільно з хором «Надія» (регент – Надія Купчинська) провели заупокійну панахиду. В ході академії пам'яті Віктора Чумаченка присутні згадували своє спілкування з Віктором Кириловичем, про свою наукову співпрацю з ним розповідали Олександр Боронь, Ігор Гирич, Людмила Іванникова, Сидір Кіраль, Микола Кучеренко, Валентина Піскун, Світлана Панькова, Ірина Преловська, Олександр Принь, Володимир Семистяга, Олесь Федорук... Дорогою гостею нашого заходу стала Людмила Чумаченко – родичка вченого по чоловікові, у київському помешканні якої колись двічі гостював Віктор Кирилович. Людям було що згадати, адже ми втратили вченого, велич якого пізнається з відстані. А ще вирішувались питання збереження наукового доробку, самої пам'яті про цього невтомного подвижника. Звучала стурбованість долею безцінних архіву та бібліотеки україністики, залишених ним по передчасному завершенні його тернистого земного шляху. Хочеться вірити, що величезний внесок Віктора Чумаченка в науку буде колись належно поцінований і на його рідній Кубані, якій він присвятив усі свої сили і талант.

ЗАЛИШИТИ ВІДПОВІДЬ

Опублікувати коментар

ПІШОХІДНА ЕКСКУРСІЯ
"ВОЛОДИМИРСЬКИЙ ШЛЯХ
МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО"

МНОГІЇ ЛІТА ВАМ, ЕЛЕОНОРО
ЗАХАРІВНО!

МУЗЕЙ ВІДЧИНЯЄ ДВЕРІ ДЛЯ
ВІДВІДУВАЧІВ

«Я ПОЧУВ СЕБЕ ЛІТЕРАТОРОМ»

«Історико-меморіальний музей
Михайла Грушевського» © 2017

е-АРХІВ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

Попередня версія сайту